

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 3.

У Новоме Саду, 21. януара 1860.

ГОД. III.

Светый Стефанъ.

Првовенчанный краль, синъ Неманъ.

владао 1195—1228.

(Свршетакъ.)

Стефанъ се борю са разнимъ непріятельима, али га е Богъ помогао, те е свакадъ свршио ратове са своимъ и свога народа добромъ. Едномъ е устао на нѣга бугарскій царъ Борилъ, са своимъ зетомъ Хенрикомъ, кои е тада владао у Цариграду. Стефанъ е имао мало войске, па му е сва надежда била у Бога. Бугарскій и латинскій царъ допрли су, своимъ войскама до самогъ Ниша. Некимъ чудомъ появи се у ньивомъ стазу немиръ и нередъ; ньивови се войници збуне, и стану се међу собомъ клати тако, да су морали одступити одъ ербеки граница, и на миру оставити Стефана; кои е освоио пола Бугарске, и предао ю Борировомъ брату Стрезу. Но овај му е зло зато благодарно; ерѣ е подигао на нѣга войску, па му ктеде отети престо, и све землѣ. Стефанъ е знао умирити, и нѣга, и Михаила, управителя драчкогъ и поморскогъ, кои се такође бую дигао на нѣга.

Стефанъ е јошъ едномъ имао посла съ Мађарима. После Имра († 1205.) владао е Мађарскомъ краль Андрија. Овај се договори съ латинскимъ царемъ Ге-

рисомъ Филандромъ, да еданъ одъ севера, а другій одъ истока удари на Србию; и да се састану у граду Нишу, па отуда да заеднички пођу на Стефана. Велика е опасностъ грозила тада Срби. Стефанъ оде у Студеницу, и помоли се Богу, и светимъ моштима свогъ отца Симеона. Краль Андрија е позивао Стефана къ себи, желећи га тако уловити. Стефанъ се боја преваре; но св. Сава га орабри: „Любимче мой, небой се присуства многи народа, еръ имашъ помоћника, кои ти помаже, и кои те никадъ ни до века неће посрамити. Небой иј се, и не жалости се. Садъ ће претворити ньиову яростъ у кротостъ, а гњѣвъ у любовъ према теби; и яростъ у поштованъ, и славу“ и т. д. Светый е Сава јошъ у речи быо, кадъ дођоше Стефану посланици краля Андрије, и донесоше му ово писмо: „Дођи, любљеный и сладкый по Христу Брате! дођи Господине! да се у име Бога господа насладимо сладке любви, дођи, да се постиде сви, кои намъ зло мисле; дођи, да се скрию наши врази; дођи, да се прославе, и похвале они, кои насъ любе.“ Стефанъ се на ово писмо кренуо на путь, састао у граду Равномъ са мађарскимъ краљемъ Андриомъ, кои га е богато одарио, веселивши се съ нѣмѣ 12 дана. Стефанъ е тада одъ мађарскогъ краля добио: чаше, кое су были украшене драгимъ каменѣмъ; чудновате коњѣ, покривене покровцима а уздане искићенимъ и златнимъ уздама, кое се светлише као сунце; много одело, царске ципеле (чръкленице), багренице (огртаче) везене цветовима, у којима е было много бисера, и драгогъ каменя. Дарови су сви были царски, као што се царевима и приличило.

Докъ се Стефанъ овако веселио са краљемъ Андриомъ, допрла е била до сръбски граница и то до града Ниша и войска грчкога цара. Стефанова е войска пресекла овой войсци путь, те нити могаше

улазити далъ у Србію, нити се вратити натрагъ. Само на молбу краля Андрије пустио в Стефанъ, да се Филандаръ врати на миру натрагъ у свое землѣ.

Кадъ се Стефанъ видіо на миру одъ свои непријателя, зажели увећати сјайность своје престолу, и већма прославити ербскій народъ, и ербску државу. То в мислію постаѣи тиме, што се ктео прозвати краљмъ, и венчати се краљвскомъ круномъ. По свой Европи было в тада обичай да владоци ишту одъ римскогъ свештеника круну и благословъ Стефанъ в тада было оженѣнъ (одъ 1217.) кѣри млетачкогъ дужда Дандола, па в тако имао пријателя у Риму. Папа Хоноріе III. већ в наредіо было, да Стефана некій епископъ венча на ербскій краљвскій престо. Но св. Сава, разумевши, шта у Србіи бива, похита свомъ брату, па у сагласію са грчкимъ царемъ, и благословомъ грчкогъ патриарха венча самъ собомъ Стефана за ербскога краля (1222). Одъ то доба се Стефанъ звао „Првовенчаный краљ.“

Стефанъ в као венчаный краљ владао ербскимъ народомъ само неколико година. Са своимъ братомъ св. Савомъ, и своимъ најстаріимъ синомъ Радославомъ сазидао в славну цркву Жичу, одарио ю многимъ селима, и наредіо в, да се у нѣой крунишу ербски краљви, и бираю митрополити. Црква Жича, ма да в много пута одъ Турака страдала, и ма да в до скоро была порушена, и данасъ јошъ своимъ развалинама показуе величину и славу ербскогъ народа. У нѣой се и данасъ јошъ узноси и слави име Божіе.

Пре него што ќе умрети, Стефанъ се по савету св. Саве покалуѣри, и у калуѣрству добіе име Симонъ. Православна црква поштуе га као божіегъ угодника; и слави га 24. септембра. Свете мошти прво-

венчаногъ краля беше погребене у манастиру Сопоѣанима, кои е онъ самъ дао сазидати на реци Рашки. Отудъ су свете мошти ваѣене, и пренашане у Студеницу, и друга места; а едномъ (1790) су быле до-нешене у манастирь *Ковиль*. Садъ се свете мошти првовенчаногъ краля у сребрномъ љивоту чуваю у манастиру Студеници.

Мисли о школи и учителяма.

(Настављно.)

Учишель идољъ деци.

Као што е младостъ уобште неко санянѣ о идеалима, тако оѣе и оно најпростие и најсиротниѣ дете, сва понятія своя о савршенству, колко ихъ е у свомъ краткомъ веку и своимъ околностима заватити могло, на едно определѣно лице да пренесе, у одну видиму особу да смести, а да иѣ у нѣой не умнимъ него и телеснимъ очима гледа; а то му е лице и та особа, у коемъ идеалъ свию добродетели и свию виспености телесно представљнѣ гледа, учитель. Кодъ деце то тврдо и неоспориво стои, да су у нѣиномъ учителю све добродетели сабране. Ако савъ светъ лаже и вара, учитель не; ако е савъ светъ покваренѣ и неваляо, учитель не; ако су сами оцеви пиянице, учитель ние; ако се сами родители сваѣаю и протерую, учитель не, — тако држе деца, и едѣ се усуѣую помишляти, да и учитель као и други земни люди светски потреба и нужда има, да и онъ као и други люди ести и пити мора. Учитель е деци неки виши и светіи духъ, апостолъ, пророкъ, светиня, идољъ, кои сва людска и анѣлска савршенства у себи носи. „Овде е учитель са нѣговимъ претомъ дирнуо“ рече ми едаредѣ една девойчица и страопочитанѣмъ показа ми

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

место у нѣной кнѣзизи, где е учитель нешто показивао, башъ као да е светиня и божество онде дирнуло.

Аль уколико деца свогъ учителя више уважаваю, у толико га и оштрие мотре и пазе, пакъ нѣгове говоре упамте, и нѣгова дела подражаваю. Отудъ слѣдуе, да учитель то уваженъ, е' коимъ га деца одликую, ни на часацъ е' ума сметати несме, тимъ манъ, што зна, да ће за свако дело свое, коимъ е деци примеръ отице иль неотице дао, одговарати не само предъ судомъ людскимъ, него предъ престоломъ вечного Бога, где ће нѣму найманъ помилованя бити. Знаюћи да онъ никадъ предъ децу као обични човекъ него као неко више, краснѣе и савршенѣе существо излази, мора се увекъ и свагда предъ нѣима тако и држати, и кадъ зна, да е башъ та невина и безазлена вера дечия најглавнѣе средство, што учителю посао и трудъ око науке и воспитаня дечиегъ силно одлакшава, и е' нѣговимъ примерима благословъ на децу излива; то би е морао свимъ могућимъ чувати, да не оскврни; и морао би е тимъ већма чувати, што зна, да светъ и тако већъ сувише ради, да ту лепу и свету веру у деци убие, окаля, изврне. Онай учитель, кои самъ ову веру у деци неће да чува, и кои е самъ лакоумо иль као неки башъ злодѣйски убия, тай поруши темель, на коемъ е савъ успехъ нѣговогъ труда о науци и воспитаню деце основанъ а е' тимъ и све основе моралне и религиозне валяности и вредности дечие уништи, пакъ децу место приведена к вечитимъ благословима у вечито осуђенъ сломие.

О помраченю месеца и сунца.

Ми ће мо имати овогъ месеца помраченъ месеца, а овогъ лета помраченъ сунца. При овимъ приликама прости люди и бабе Богъ зна какви слутњи

и какви луди ствари ненаговоре, које и деца чују, и тако се те лудости и суевѣрја с' рода на родъ преносе јошъ и данасъ онако, како су у она најглупља времена били. Ове прилике неби требовало ни еданъ учитель да пропусти, да децу болѣмъ чему ненаучи; ерѣ, ако иј онъ ненаучи, зацело други нико неће; а како деца мало у школу иду, и то мало неуредно, тимъ већма ваља оваку прилику аснити.

Шта може учитель децу овомъ приликомъ научити, ево ћемо укратко навести: Најпре би ваљало да самъ за се, а после и с' децомъ ово неколико чланака, више манѣ тогъ предмета тицајући се прочита, изъ Великогъ Упутства: небо; изъ Школскогъ Листа: видокругъ стр. 300. Появљња на небу стр. 317. Сунце стр. 331. Звезде стр. 332. Видъ земљъ стр. 348. Изъ I. езикословне читанке: небо, земља и ваздухъ, доба дана и године; изъ II. езикословке: светлост сунца, сунце и месецъ, докле и колико, сунце преко целе године, земља и сунце, месецъ и нѣгова появљња; ово неколико комада може се за недељу дана с' децомъ прећи, све е една те една стваръ, па тимъ брже се и разговорити и испитати даде, и ваљало би баръ дваредъ све прећи.

Далъ ваља наговорити децу, да одъ новине месеца почето, т. е. 11. јануара свако вече по еданъ часакъ месецъ гледе и запамте, где ће га видити, колико високо и далеко одъ сунца, колико светла, којој страни рогове окренуте, и травлъ дуго докъ зађе; а сваки идући данъ ваља децу о свему томъ то вече виђеномъ испитати, кое е за неколико мивута свршено.

Учитель би требао децу внимателно учинити, да ће га прво дана после новине илѣ младине сасвимъ близу сунца вечеромъ на западу видити, танкимъ рубомъ едва светлећи, роговима истоку а пушчиномъ за-

паду и сунцу окренута, кои текъ неки часъ на небу постоји и зађе.

После ће га свако вече све далъ иза сунца у исто доба вечера (н. п. при заласку сунца) и све више на небу затицати, све пунија и светлија, и све доцније залазећа, дуже дакле светлећа; докъ га 7-ми дан у вече у вр неба ненађу, докле за читаву половину небесногъ свода или четвртъ небесногъ кола далъ иза сунца, а наполе плоче пуна, сяјућа до поноћи, и текъ онда залазећа:

После 8 дана виђаће га јошъ далъ иза сунца остаяти преко половине неба натрагъ к' истоку, и сваки данъ јошъ пунијомъ плочомъ, и дуже обноћъ светлећегъ; а 14-ти данъ видиће га толико далеко иза сунца остала, да у онај махъ кадъ сунце на западу залази, онъ на истоку излази, а ми на среди између обогъ стоимо.

Нужно ће бити далъ, да учитель две јбуке илѣ каква му драго два танета нађе, да иј чистимъ белимъ папиромъ облепи, и едно вече децу у школи задржати, да имъ покаже како помраченѣ месеца бива. Зарадъ овогъ требовао би две илѣ три еднаке свеће запалити, прозоре капцима илѣ понявама помрачити, после едномъ детету едну одъ они бели лопти дати, да в на 2 илѣ 3 илѣ више корака одъ свеће (које морају една узъ другу стояти) а у висини колко свеће носе, мирно држи; или би морао ту едну лопту на едну толико високу мотку илѣ тачку насадити и у патосъ утврдити, или о конацъ за ексеръ у слеме ударенъ обесити. Другу лопту мора самъ својомъ рукомъ између оне лопте и свећи лагано проносити, а при томъ удесити да сенъ одъ ове лопте управо на ону падне и ню помрачи. Да неби сенъ од руке и прстију сметао добро би било, и ову лопту на плетаћу иглу илѣ гвоздену шицу натаћи, и тако е проносити.

Овде би имъ имао казати, да свеће представљаю свет-
 лость сунца, тана у нѣговој руци земля, а оно дру-
 го месецъ. Иощъ е нужно да свеће и танадъ илѣ лоп-
 те правцемъ истока и запада у школи стави, и да
 свеће на западну страну метне а лопту месеца на и-
 сточну, да с' тимъ ово показиванѣ природномъ появ-
 лѣню подобниє начини.

Далѣ валя да удеси, да едаредѣ сенѣ лопте землѣ
 управо на лопту месеца тако дође, да е целу покриве,
 и притомъ да имѣ каже, да сунце, земля и месецъ
 кадкадѣ тако сасвимъ на правац изађу, да сенѣ зем-
 лѣ сасвимъ месецъ помрачи, т. е. земля месецу са-
 свимъ сунце заклони, те онај у мраку остане, у
 сену.

После валя да удеси, да сенѣ неувати цео ме-
 сецъ, него само еданѣ край одѣ нѣга и тако га и
 пређе, и да каже деци, да кадкадѣ текъ толико на
 правац дођу, да земля само еданѣ край месеца сво-
 имъ сеномъ завати, и онда nebude помраченѣ месе-
 ца пуно него начестно.

Найпосле валя да удеси, да сенѣ земљинѣ са-
 свимъ месецъ мимоиђе.

Овимъ ће иѣ научити, да помраченѣ месеца за-
 то и тада бива, кадѣ му земля заклони сунце, и
 онѣ у сенѣ одѣ землѣ дође; а ово неможе никадѣ
 другчие бити него само при пунини месеца, ерѣ само
 тада тако дођу, да земля у среди између сунца и ме-
 сеца стои. Помраченѣ сунца небива сваке пунине ме-
 сеца зато, ерѣ недођу сва три тела на исти правацѣ
 и сенѣ землѣ мимоиђе месецъ.

Далѣ би требало да оба танета илѣ лопте наса-
 ди илѣ окончац обеси, алѣ у правцу юга и севера, и
 да онда свеће (на едной даски) лагано проноси из-
 предѣ лопти тако, да сенѣ землѣ месецъ по источ-
 номъ рубу найпре увати, и преко нѣга прелазећи, на

западномъ га рубу остави; и да каже да помрачена месеца у нарави увекъ тако биваю, ерѣ праваць се-на и токъ землѣ и месеца тако доносе.

Кадъ е деци ово едаредъ илѣ два илѣ три и више реда показао и препитао, онда би валяло да децу у очи онѣгъ дана, а то е 25. јан. кадъ ће помрачение бити опомене, да пазе, да рание легну и да се испаваю, пакъ да иѣ майке рано пробуде и да виде. Помраченѣ ће почети у полѣ три сата по поноѣи, и траяће до полѣ петъ сати. Други данъ треба да иѣ препита о свему, како су видила, и ако кое ние добро сватило, да јошѣ едаредъ све горепоменуто покаже.

Али пре свега валяло би да учитель све ово сам у својој соби покуша удесити да се извешти, да неби коешта предъ децомъ траврняо и шепртљиво, те цео ефектѣ покварио.

На исти овај начинъ може деци и помраченѣ сунца са некима малимъ променама показати, кое ће-мо у едномъ одъ доцнѣи листова саобштити.

Неколико примера за рачунѣ.

(Изъ Исторіе.)

Одъ год. 623. до 1165. имали су Срби свое жупане. Ови е било свега едно за другимъ 75. Найзнатнѣи су били Властимиръ год. 870. и Доброслазъ год. 1040. Колико е год. трајало жупанство свега? колико до Властимира? до Доброслава? после Доброслава? колико год. пада одсекомъ на владу едного жупана?

Од год. 1165. до 1335. имали су Срби свое краљве. Било иѣ е до Душана свега 8. Найглавнѣи био е Стеванъ Неманя одъ 1165. до 1197. основатељ срб.

кралѣвства, и кралѣвске породице. Колико е год. трајало срб. кралѣвство? колико година пада одсеком на владу едногъ краља? колико е год. владао Стеванъ Неманя основатељ?

Одъ год. 1335. до 1367. имали су Срби свое царе, Стевана Душана Силна до 1356, и нѣгова сина Уроша до 1367. са којимъ се кралѣвска и царска породица Неманя угаси. После имаше Срби јошъ краља Вукашина и кнеза Лазара докъ на боју косовопольскомъ год. 1389. кралѣвство неизгубише. Колико е год. трајало срб. царство? колико год. цароваше Душанъ? колико год. владаше породица Неманя? колико прође одъ Неманѣ до падения србскогъ?

Од год. 1389 до 1459. имаше Срби свое деспоте; најзнатнии бияше Стеванъ Лазаревъ синъ, до год. 1427. Колико година трајаше србско Деспотство свега? колко Стеваново?

Год. 1459. пороби Султанъ II. србске земљ, и разори срб. господарство сасвимъ. Одъ тога доба настаде турско тиранство, кое до год. 1804. трајаше, где силни Срби изгибоше, силни се истурчише, силни расуше; тако и наши дедови год. 1690, са Патриархомъ Чарноввиѣмъ у аустриске земљ прибегоше. Колико год. трајаше турско тиранство? колико е год. одкако наши дедови у ове земљ пређоше?

Год. 1804. почеше се оно страни Срби за ослобођенѣ свое поново са Турцима сложно бити, и год. 1815. отешесе одъ коегъ доба подъ своимъ кнезовима слободно живе; а овострани добише године 1849. себи войводство. Колко се год. бише онострани за своју слободу? а колко е од кадъ овострани войводство имаю?

Одъ год. 870. пакъ све до 1018. гложише се и бише Срби са Бугарима, кои силни бияше, и неколико реда србске земљ опустошише, особито подъ кра-

лѣмъ своимъ Симеономъ год. 917. Одъ год. 1018. кадъ Бугари падоше, до год. 1356. гложисесе и бише Срби са Грцима, одъ кои се год. 1165. отеше и самовластни посташе, те после на Грке нападоше и одъ нѣи землѣ отимаше. Одъ год. 1367. до 1815. тукоше се Срби са Турцима, одъ кои много реда биени бише, алъ и много реда Турке люто бише. Колико год. траяше боови Срба са Бугарима? колико са Грцима? а колико са Турцима?

Сбирка семена за школу.

Одъ слѣдуюѣи семена: крушке, ябуке, гунѣ, трешнѣ, вишнѣ, шљиве, кайсие, брескве, бадема, ора, леске; грашка, сочива, пасуля, боба; динѣ, лубенице, бундеве, тикве, краставца; купуса, кеља, келерабе, репе беле, црвене и жуте, пастрняка, петрожиља, целера, салате, патлицана, роткве, спанаѣа; кима, мироѣие, мајорана, босилъка, ѣумбира; слачице, паприке; шенице, ражи, вѣма, зоби, кукуруза, прое, детелине, винове лозе, аграза, рибизле, црне и црвене ягоде; руже, левендла, жалѣие и осталогъ цвеѣа, дрвля, шибля, алъ особито одъ расеада и усева, валяло би сваки учитель, да себи самъ сбирку накупи, даномъ приликомъ мало по мало собираюѣи.

За ово е нужно една илъ више плитки на много ситна местанца пречагама одъ крутогъ папира начинѣни кутия, кое би сваки самъ себи начинити могао, кадъ би само едаредъ кнѣиговеццу отиѣи и видити ктео, како онѣ прави, кое би сваки радъ свое деце валяло да учини, како би после и нѣи научити могао. У свако то местанце имао би едногъ ма коегъ семена ставити, алъ и на цедульци у ребарѣ местанца прилепљной означити, одъ чега е кое.

Одъ ови растиня има разни врета, диня, лубе-
ница, пасуля, ябука, крушака, шљива, и пр. и валяло
би одъ сви врсти, колкогодъ коме подъ руке дође се-
ме сачувати и прибележити.

Ову сбирку валя деци показивати, и сваке неде-
лѣ по неколико семена познати научити и, ово е по
децу врло користна и приятна забава, особито ако и
учитель наведе, да сама себи сбирке праве, пакъ о-
собито ове напособне сбирке, н. пр. сами жита, сами
варива, сами расада, сами воћа, самогъ цвећа; или
иошъ пособние: еданъ сами ябука, други сами кру-
шака и пр. Деца ће вечбати око и прете, гледајући
и, и ове изоштрити; вечбаће разумъ споређујући и
и разлике ватајући; научиће сбирати и чувати; имаће
одма нешто свов, и болъ ће одма знати шта е туђе,
и пазити обое; наипосле моћиће ово и као средство
запта служити, у каштигу сбирку му нѣгову отузи-
мајући.

Парамитиѣ.

Самаилъ.

Кадъ е Богъ човека створио, и ништи пра свог
подобия круномъ крунисао, онда га представи свима
анђелма и осталимъ створеньма своимъ. Све чете ан-
ђелске поклониле се човеку као наймлађем брату свом,
и служише га радостно при нѣговой райскогъ венча-
ня радости. Само еданъ одъ нѣи горди Самаилъ пре-
зираше га говорећи: „Нисам ли я одъ светлости ство-
рень, а онъ одъ прлява пра; пламенъ одъ престола
вишнѣгъ изливајући се мое е существо, а нѣгово цр-
на трошна земля.“ Алъ текъ ове горде речи изусти,
а светлостъ паде с' нѣга; као снегъ испредъ пламена
разтопи се с' нѣга оно сяиношћу блистајуће се одело;
го остаде горди духъ, и остаде последњи, чимъ га
снага остави, коя небияше нѣгова.

Пуњъ гнѣва утече Самаилъ изъ чете небесни анѣла, и грдномъ осветомъ поче на невина човека дувати: „Кадъ сам я крозъ тебе пао, морашъ и ти кроз мене. Ово замисли, и знајући за запреку, која човеку закраћиваше одъ смртногъ плода с' дрвета познаня ести, оде и све свое снаге прибра, хотећи још у виду анѣла преварати човека; алъ одело невиности разтопи се с' нѣга, и као лукава варалица стаде у виду змије; од светлости и красоте серафима не оста на нѣму ништа, до само блистави боя.

Овако га Ева прва опази и задиви се, и онда му приступи и даде се наговорити, те окуси одъ забранѣногъ дрвета смртъ, и даде одъ плода смрти и мужу; и одъ тада насташе све болести и беде за све родове людске на земљи.

Ту се указа и отацъ небесни, и сажали се преваранима, а варалицу змию накара, проклевши е најгаднијемъ црвомъ земнимъ; „Кадъ се ти туђемъ радуешъ — рече Свесилни — нека ти злоба вечито радованъ буде.“

Изгнанъ изъ чета блажени, одбиенъ одъ свакога благословена дела, која онъ некада у небу извршаваше, паде горди Самаил, и постаде од тада анѣлом смрти.

Авраамъ и идолопоклоници

I.

Авраамовъ отацъ Тара — тако казуе прича — ние само идолопоклоникъ био, него е самъ кипове правно, и продавао, и людма иј на богослужение изнашао.

Едаредъ мораде Тара некуда отићи, и заповеди Аврааму, кои се нипошто идолима кланяти нектеде, да кипове чува.

Еданъ часакъ по одлазку Таре, дође неки старацъ Аврааму, и разгледајући кипове пружи претъ на

еднога, кои му се найвећма допадале питаюћи: „пошто е овај кипъ?“

Авраамъ му некте одговорити, него га упита: „Смем ли те запитати стари, колико ти година?“

„Осамдесетъ“ одговори стараць.

„Осамдесетъ — викну зачуђенъ Авраамъ, — и ти тако старъ оћешъ томъ кипу, што су га юче могъ оца слуге одејали, да се кланяшъ!“

Стараць застиђенъ овимъ окрену се и оде.

Мало за тимъ дође една отмћна госпођа, и донесавъ одну велику цвећемъ окићену чинию пуну вла пружи е Аврааму говорећи: „ево донела самъ даръ Боговима, метни предъ нби Аврааме, и моли њ, да ми милостиви будну!“

„Метни имъ сама — рече имъ ердитъ Авраамъ, и видићешъ, колко они за тебе и за твой даръ знаю,

Жена учини то; а Авраамъ се довати едногъ чекића, и стаде еданъ по еданъ кипъ лупати, и све њ разби до еднога найвећега, коегъ цела остави, и коемъ чекићъ у руку задену, пакъ онда жени окренуть рече: „ето ти твои богова, којима се кланяшъ и молишъ“ и са овимъ речма одби и жену одъ себе.

За тимъ непрође ни еданъ часакъ, алъ ето се и Тара кући врати, и како се зачуди, кадъ ову грдну на киповима учинѣну штету опази: „Шта е то Аврааме, — викну ердитъ Тара — кои се то безбожникъ усуди, наше богове овако зло уредити.“

„Една жена дође — одговори Авраамъ — и донесе боговима тай даръ, а ови млађи, кои одавна ништа ести не добише, пруже брже болъ руке за еломъ, и сташе се отимати, нечекаюћи дозвољња одъ старешине свогъ; на то се овај разерди, и довативъ чекићъ, ето њ за ту непокорностъ све поби.

„Шта — викну ердитъ Тара — заръ оћешъ и мене стара за будалу да држишъ; заръ неznamъ я, да

се ни еданъ одъ нѣи неможе ни мицати, ни ходити, ни вѣсти.

„И опетъ имъ се — привати Авраамъ — кланяшъ као живомъ Богу и молишъ имъ се, да ти милостиви будну, пакъ си јошъ радъ, да имъ се и я кланямъ“.

Овако изговори Авраамъ јошъ и више паметни речи, алъ бадава. Сваки е суевѣрацъ и глувъ, и слепъ. Такавъ би и овај, јошъ и гори, еръ одма на судъ оде, и немилосердно сина свогъ язичномъ насилнику цару Нимроду предаде, — и побожни Авраамъ би пропао био, да га онај милостиви отацъ небесни подъ своју заштиту неузе, кои га доцниѣ праоцемъ начини сви правоверника.

II.

Кадъ изведоше Авраама на судъ, стаде га Нимродъ, кои се ватри кланяше гонити, да се и онъ ватри поклони, и да се у будуће нѣойзи кланя.

„Велики господару! рече му Авраамъ — заръ неби било прече кланяти се води; та она е силнија одъ ватре; ти знашъ, да она сваку ватру угаси удави.

„А ти се кланяј води — рече Нимродъ.

„Алъ мени се чини — дода далъ Авраамъ — да би јошъ праведниѣ било кланяти се облацима; они намъ воду доносе и даю, они су прави источници воде.

„Добро — рече Нимродъ — а ти се моли и кланяј облацима, кадъ држишъ да они јошъ веђу снагу имаю негъ вода.

Онда опетъ рече Авраамъ: „ако е снага којой се кланяти морамо, па онда е ветаръ јошъ силниј, еръ онъ својомъ снагомъ разбија и разноси облаке, куд-годъ му е воля.

„С' твоимъ говоромъ нећемо никадъ на край до-
ћи — викну срдитъ Нимродъ — а ти се дакле клан-
яй ветру, и опростићу ти преступленя.

„Немой се на мене срдити велики царе! — за-
моли Авраамъ — я нити се могу ватри кланяти, ни
води, ни облацима, ни ветру, нитъ икоіой той ства-
ри, што ти за богове држишь, еръ сву снагу што е
те ствари имаю, имаю е одъ еднога найвишегъ су-
щества, кои е найсилви и найвећи, кои е сама лю-
бавъ и сама милость, а то е Твораць неба и землѣ,
нѣму единомъ се я кланямъ и нѣму единомъ молимъ,
да ми милостивъ будне.

„Тако — викну расрѣненъ Нимродъ, и окренуть
слугама рече; „а ви га у ватру баците, и онъ ће од-
ма осетити и припознати снагу нѣзину.“

Одма слуге цареве уватише, свукоше и везаше
Авраама, и вргоше га гола нага у ватру. Алъ гле чу-
да, ватра и пламенъ колкогодъ снажнии бияху, бук-
таше около Авраама, алъ га немогаше позледити, еръ
га анѣо божии чуваше. Сви се обнезнанише одъ чу-
да гледаюћи Авраама средъ најжешће ватре невре-
димо Богу се молећи.

Юшъ една рачунска игра.

Знаменитость броя 37.

Овай е брой врло знаменитъ. Кадъ се макаръ са
коимъ одъ ови (аритметичне прогресие) броева 3, 6,
9, 12, 15, 18, 21, 24, иль 27. мултиплицира, увекъ
изађу у продукту три еднаке цифре: а ове све три
цифре као свака самце стоећи сматране и адирани да-
ду увекъ ону цифру, са којомъ е мултиплицирано.

Свако дете нека све ове мултипликације начини.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА